

National Security vs State Security: Main Concepts

Національна та державна безпека:
головні поняття

Категорія **«національна безпека»** виникла як явище зовнішньополітичне і є цілком американським винаходом. Вперше на державному рівні це поняття було використано в 1904 р. в посланні тодішнього президента США Теодора Рузвельта конгресу США, в якому він обґрунтовував приєднання зони Панамського каналу інтересами національної безпеки.

Національна безпека — здатність країни своєчасно виявляти, запобігати і нейтралізувати реальні та потенційні загрози національним інтересам. Забезпечення національної безпеки здійснюється за умови пріоритетності національних інтересів, необхідності своєчасного вжиття заходів, адекватних характеру і масштабам загроз цим інтересам, і ґрунтується на засадах правової демократичної держави.

Забезпечення національної безпеки ґрунтується на таких основних принципах:

- ☐ пріоритет прав і свобод людини та громадянина;
- ☐ верховенство права;
- ☐ пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів;
- ☐ чітке розмежування повноважень і взаємодія органів державної влади;
- ☐ демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією держави та іншими структурами **в системі національної безпеки**;
- ☐ використання в інтересах країни міждержавних систем і механізмів міжнародної колективної безпеки.

Національні інтереси – це “інтегральний вираз інтересів усіх членів суспільства, що реалізуються через політичну систему відповідної держави, як компроміс у поєднанні запитів кожної людини і суспільства в цілому”.



Варто виділяти наступні національні інтереси:

- ☐ постійні або фундаментальні (захист території, населення і державних інститутів від зовнішньої небезпеки; розвиток зовнішньої торгівлі та зростання інвестицій, захист інтересів національного капіталу за рубежем; взаємовідносини із союзниками і вибір зовнішньополітичного курсу);
- ☐ минуці або проміжні (перемога у збройному конфлікті, створення альянсу для досягнення конкретної мети на даному етапі розвитку міжнародних відносин, вступ до міжнародної організації);
- ☐ інтереси виживання (усунення загрози самому існуванню держави);
- ☐ життєві інтереси (захист безпеки і добробуту нації від серйозних потрясінь);
- ☐ периферійні або дрібні інтереси (інтереси локального характеру).

Державна безпека — стан захищеності базових потреб та інтересів держави як політичного інституту, її громадян від негативних зовнішніх та внутрішніх чинників, насамперед від загроз втрати суверенітету, незалежності демократичного ладу й територіальної цілісності країни.

Під життєво важливими інтересами особи, суспільства та держави варто розуміти сукупність потреб, задоволення яких надійно забезпечує існування та можливість прогресивного розвитку особи, суспільства та держави.

Безпека держави є складником більш широкого поняття «національна безпека», під якою розуміють безпеку її народу як носія суверенітету та єдиного джерела влади в державі .

Державна безпека – це захищеність державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності України, її економічного, науково-технічного й оборонного потенціалу, державної таємниці, правопорядку, державного кордону, життєво важливої інфраструктури та населення».

До державної безпеки належать питання безпеки інформаційної, екологічної, енергетичної, гуманітарної, соціальної сфер тощо.



Принципами державної безпеки є:

- ☐ пріоритет прав та свобод людини і громадянина;
- ☐ верховенство права;
- ☐ захист державного суверенітету й територіальної цілісності країни;
- ☐ пріоритет мирних засобів у вирішенні внутрішньодержавних і міждержавних конфліктів;
- ☐ своєчасність та адекватність заходів захисту державних інтересів;
- ☐ чітке розмежування повноважень;
- ☐ взаємодія органів державної влади;
- ☐ демократичний контроль над воєнною організацією держави та іншими структурами **в системі державної безпеки**;
- ☐ використання в інтересах країни міждержавних систем і механізмів міжнародної колективної безпеки.





Внутрішні загрози безпеці держави:

- ❑ спроби насильницького повалення конституційного ладу;
- ❑ планування, підготовка та здійснення низки дій, спрямованих на дезорганізацію функціонування органів державної влади;
- ❑ протиправна діяльність екстремістських, націоналістичних, релігійних, сепаратистських та терористичних рухів, організацій та структур, спрямованих на дестабілізацію внутрішньополітичної ситуації в країні;
- ❑ створення, оснащення, підготовка та функціонування незаконних збройних формувань;
- ❑ незаконне розповсюдження біля кордонів держави зброї, боєприпасів, вибухових речовин для реалізації диверсій, терористичних актів, інших протиправних дій;
- ❑ організована злочинність, тероризм, контрабанда та інша протизаконна діяльність у масштабах, що загрожують безпеці держави.

Зовнішні загрози безпеці держави:



- ❑ збройна військова агресія; територіальні претензії до державним та втручання у її внутрішні справи; наявність воєнних збройних конфліктів поблизу кордонів;
- ❑ створення, оснащення та підготовка на територіях інших держав збройних формувань та груп із метою їх перекидання для дій на території іншої країни;
- ❑ розширення військових блоків та спілок на шкоду безпеці держави; напади або збройні провокації на військові, цивільні об'єкти, а також об'єкти та споруди на державному кордоні;
- ❑ дії, спрямовані на підірив глобальної та регіональної стабільності, зокрема шляхом перешкоджання роботі систем державного та військового управління;
- ❑ ворожі інформаційні дії, що завдають шкоди безпеці держави;
- ❑ дискримінація, придушення прав, свобод та законних інтересів громадян країни в іноземних державах; посягання на честь, гідність та життя їхніх громадян;
- ❑ незаконне вивезення громадян;
- ❑ міжнародний тероризм.

У сучасних умовах основними напрямками **забезпечення державної безпеки України** є:

- ☐розвідувальна;
- ☐контррозвідувальна та прикордонна діяльність;
- ☐боротьба з тероризмом і злочинністю, що посягає на основи державного та громадського устрою;
- ☐забезпечення інформаційної безпеки, державної охорони, мобілізаційної підготовки та мобілізації органів державної влади.

Висновки:

Отже, «безпека держави» – це вужче поняття, а термін «національна безпека» є ширшим, ніж «державна безпека», адже охоплює, окрім державної, економічну, суспільну та інші види безпеки.

Державна безпека – частина національної і зводиться переважно до політичного аспекту.



Дякуємо за увагу!

Запрошуємо до дискусії